

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-857
16 IR 18 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1966(2)**

2023 m.

Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. balandžio 26 d. sprendimo Nr. SV-S-905 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 16 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIVP-1966(2) (toliau – AKĮ projektas) pateiktam Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo (toliau – AKĮ) 16 straipsnio 3 dalies pakeitimui bei pasiūlyti AKĮ projekto 1 straipsniu keičiamą AKĮ 16 straipsnio 3 dalį tobulinti, atsižvelgiant į toliau pateiktas pastabas ir pasiūlymus, ir nepritarti AKĮ projekto 2 straipsniu siūlomam AKĮ 18 straipsnio 3 dalies 10 punkto pakeitimui:

1. Dėl pritarimo AKĮ projektu siūlomam AKĮ 16 straipsnio 3 dalies reguliavimui ir pasiūlymo jį tobulinti:

AKĮ 16 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kad įmonės, Europos juridiniai asmenys ir jų filialai (toliau kartu – juridiniai asmenys), turintys licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, gali prekiauti alkoholiais gėrimais ne didesniu kaip 40 metrų atstumu nuo stacionariosios viešojo maitinimo vietos įrengtose aptarnavimo vietose (zonose), tačiau, atsižvelgiant į miesto pastatų, šalia jų esančių skverų ir gatvių lokaciją ir jų ypatumus (siauros gatvės, pėsčiųjų zonos ir kt.), ne visais atvejais pavyksta laikytis AKĮ 16 straipsnio reikalavimo dėl 40 metrų atstumo. Tuomet juridiniai asmenys, siekdami prekiauti alkoholiniais gėrimais lauko sąlygomis, praktikoje yra priversti kreiptis dėl papildomos licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 15 procentų, kurortinio, poilsio ir turizmo sezonų laikotarpiu, vadovaujantis AKĮ 16 straipsnio 3 dalimi, išdavimo papildomai sumokėjus nustatytą 190 Eur dydžio rinkliavą. Šiuo atveju juridiniai asmenys turi gauti visiškai naują licenciją, kuri suteikia teisę prekiauti tik alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 15 procentų, nes jų turima neterminuota licencija mažmeninei prekybai įvairaus stiprumo alkoholiniais gėrimais nesuteikia teisės prekiauti alkoholiniais gėrimais, kadangi viešojo maitinimo vieta neatitinka nustatyto atstumo reikalavimo.

Priėmus AKĮ projektu siūlomą 16 straipsnio 3 dalies pakeitimą dėl leidimo prekiauti alkoholiais gėrimais ne didesniu kaip 80 metrų atstumu nuo stacionariosios viešojo maitinimo vietos įrengtose aptarnavimo vietose (zonose), juridiniams asmenims, turintiems licenciją verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, nereikės papildomai įsigyti naujos licencijos ir siūlomu pakeitimu bus sumažinta administracinė našta tiek juridiniams asmenims, tiek prašomas licencijas išduodančioms institucijoms.

AKĮ projektu siūloma patikslinti AKĮ 16 straipsnio 3 dalį – įtvirtinti, kad juridiniams asmenims, prekiaujantiems alkoholiniais gėrimais stacionariosiose viešojo maitinimo vietose, jų turima neterminuota mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais licencija suteiktą teisę aptarnauti pirkėjus lauko sąlygomis ne didesniu kaip 80 metrų (vietoje 40 metrų atstumo, kaip nustatyta šiuo metu galiojančioje AKĮ 16 straipsnio 3 dalyje) atstumu nuo stacionariosios viešojo maitinimo vietos įrengtose aptarnavimo vietose (zonose). Tačiau nei AKĮ, nei įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai nereglamentuoja, kaip skaičiuojamas šiuo metu galiojančiame AKĮ nurodytas 40 metrų atstumas (bei atitinkamai ir 80 metrų atstumas pagal AKĮ projektu siūlomą reguliavimą). Siekiant objektyviai įvertinti individualias situacijas, nustatyti visiems ūkio subjektams vienodas konkurencines sąlygas, licencijas išduodantiems subjektams ir priežiūros institucijoms yra būtinas aiškus ir nedviprasmiškas teisinis reguliavimas. Taip būtų galima išvengti plečiamojo nuostatų aiškinimo, kuris gali sudaryti prielaidas teisiniam neaiškumui ir nevienodam praktikos taikymui. Atsižvelgiant į tai, tikslinga AKĮ projektu keičiamą AKĮ 16 straipsnio 3 dalį papildyti nuostata, kad atstumas nuo stacionariosios viešojo maitinimo vietos įrengtose aptarnavimo vietose (zonose) skaičiuojamas Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

2. Dėl nepritario AKĮ projekto 2 straipsniu keičiamam AKĮ 18 straipsnio 3 dalies 10 punktui, kuriuo siūloma nustatyti draudimą prekiauti alkoholiniais gėrimais rugsėjo 1 d., kai ji sutampa su poilsio diena, perkelti į artimiausią darbo dieną:

2.1. Pažymėtina, kad mokslo metų pradžios paskelbimo reglamentavimas yra įtvirtintas specialaus įstatymo – Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo – 43 straipsnio 6 dalyje, t. y. mokslo metų pradžią ir trukmę pagal priešmokyklinio ugdymo programas, bendrojo ugdymo programas, pirminio ir tęstinio profesinio mokymo programas (toliau – Programos) nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras, pagal neformaliojo švietimo programas (išskyrus priešmokyklinio ugdymo ir tęstinio profesinio mokymo programas) – savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) arba savininkas. Konkreti mokslo metų pradžia ir trukmė yra reglamentuojama 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023m. balandžio 24 d. įsakymu Nr. V-586 „Dėl 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“ (toliau – Planai) 8 ir 9 punktais, kuriuose aiškiai nustatyta, kad 2023–2024 mokslo metų pradžia

yra 2023 m. rugsėjo 1 d., o 2024–2025 mokslo metų pradžia – 2024 m. rugsėjo 1 d. Minėtuose teisės aktuose įtvirtintos mokslo metų pradžia ir trukmę reglamentuojančios nuostatos nenurodo pareigos mokslo metų pradžios šventę mokyklose perkelti į kitą darbo dieną, kai kalendorinių metų rugsėjo mėnesio 1 d. pasitaiko nedarbo dieną (šeštadienį arba sekmadienį), tačiau, vadovaujantis Planą 11 punktu, mokykla, suderinusi su savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija (valstybinės mokyklos – biudžetinės įstaigos), savivaldybės vykdomąja institucija ar jos įgaliotu savivaldybės administracijos direktoriumi (savivaldybės mokyklos – biudžetinės įstaigos), dalyvių susirinkimu (savininku) (valstybinės, savivaldybės mokyklos – viešosios įstaigos ir nevalstybinės mokyklos), gali pasirinkti kitą mokslo metų pradžios datą. Toks reglamentavimas nedraudžia toje pačioje savivaldybėje paskelbti skirtingas mokslo metų pradžios datas, kai rugsėjo 1 d. pasitaiko šeštadienį arba sekmadienį: mokslo metų pradžios datą nustatyti nedarbo dieną arba kitą darbo dieną, einančią po rugsėjo 1 d. Šiam sprendimui dažnai įtakos turi Lietuvos Respublikos darbo kodekso 112 straipsnio ir 124 straipsnio 1 dalies nuostatos, susijusios su penkių darbo dienų savaite ir nepertraukiamu poilsiu tarp darbo dienų (pamainų), taip pat Darbo kodekso 144 straipsnio 1 dalies nuostata dėl darbuotojo dvigubo darbo užmokesčio už darbą poilsio dieną, kuri nenustatyta pagal darbo (pamainos) grafiką.

Tiek šiuo metu galiojančio AKĮ 18 straipsnio 3 dalies 10 punkto, tiek AKĮ projekto 2 straipsniu siūlomu AKĮ pakeitimu nustatyto draudimo sąsaja su rugsėjo 1 diena yra ydinga, nes, pirmajai mokslo metų dienai sutampant su poilsio diena, objektyviai neįmanoma nustatyti visuotinio draudimo prekybai alkoholiniais gėrimais, kadangi susidaro situacijų, kai įvairios ugdymo įstaigos pirmąją mokslo metų dieną gali švęsti skirtingu metu, todėl yra nepasiekiamas ir bus nepasiektas įtvirtinto draudimo tikslas – mažinti alkoholinių gėrimų prieinamumą moksleiviams. Toks reguliavimas (ir dabar galiojantis, ir siūlomas AKĮ projektu) yra nesuderintas su Švietimo įstatymo nuostatomis, todėl neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 ir 7 punktuose įtvirtintų aiškumo ir sistemiškumo teisėkūros principų ir kartu nepasiekiamas nustatyto draudimo tikslas mažinti alkoholinių gėrimų prieinamumą moksleiviams.

2.2. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad draudimas parduoti alkoholinius gėrimus rugsėjo 1 d. galioja nuo 2006 m. lapkričio 25 d., įsigaliojus Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 18, 34 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymui Nr. X-889. Kartu pažymėtina, kad bendrasis draudimas parduoti ir vartoti alkoholinius gėrimus jaunesniems nei 18 metų asmenims galioja nuo AKĮ priėmimo 1995 m. Taigi net iki draudimo parduoti alkoholinius gėrimus rugsėjo 1 d. vaikai ir jauni asmenys ir taip neturėjo teisės įsigyti alkoholinių gėrimų. Minėtina, kad alkoholio kontrolės politika palaipsniui vis griežtėjo, t. y. amžiaus riba, nuo kada leistina įsigyti ir vartoti alkoholinius gėrimus, pakelta iki 20 metų (AKĮ 18 straipsnio 4 dalies 3 punktas), savivaldos institucijoms suteiktos platesnės teisės ginti viešąją tvarką ir viešąjį interesą, nustatyti apribojimus

alkoholinių gėrimų prekybai prie ugdymo įstaigų, kartu įtvirtintas draudimas prekiauti alkoholiniais gėrimais ugdymo įstaigose ir jų teritorijose (AKĮ 18 straipsnio 3 dalies 1 punktas). Vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose įtvirtintais teisėkūros tikslingumo ir proporcingumo principais, vertintina, kad tiek galiojančiame teisiniame reglamentavime įtvirtintas draudimas, tiek AKĮ projekto 2 straipsniu siūlomas AKĮ 18 straipsnio 3 dalies 10 punkto pakeitimas yra perteklinis ir neproporcingai suvaržantis juridinių asmenų ūkinės veiklos laisvę.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras